

Planprogram for kommunedelplan
naturmangfold i Karmøy kommune
2022-2026

Innhold

1. Innledning	3
Forankring	3
“Natur for livet” - Norsk handlingsplan for naturmangfold	3
Kommunedelplan.....	3
Lovhjemmel for planprogram	3
2. Naturmangfold og mennesker i Karmøy kommune	5
3. Formål og hensikt med planarbeidet.....	6
4. Planprosessen, tidsplan og plan for medvirkning.....	7
Planprosessen.....	7
Tidsplan	7
Medvirkning.....	8
5. Kommunedelplanens agenda	9
Fokusområder med ulike alternativer	9
Behov for utredninger.....	9

1. Innledning

Forankring

Formannskap vedtok 02.11.2020 at Karmøy kommune skal utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold. Dette planprogrammet angir den videre planprosessen for arbeidet med kommunedelplan for naturmangfold i Karmøy. Karmøy kommune er en av 11 kommuner som i 2020 inngikk avtale med Miljødirektoratet om å utarbeide kommunedelplaner for naturmangfold.

“Natur for livet” - Norsk handlingsplan for naturmangfold

Bakgrunnen for arbeidet er Stortingsmelding St. 2014 (2015-2016) «Natur for livet», som er en handlingsplan for naturmangfold. Stortingsmeldingen påpeker viktigheten av naturmangfold i kommunene, omtaler problemstillinger og utfordringene naturmangfoldet står overfor og hvilke prioriteringer og virkemidler som bør iverksettes for å ta vare på naturmangfoldet. Handlingsplanen omtaler naturen som selve livsgrunnlaget vårt og at langsiktig planlegging må legges til grunn ved forvaltning av norsk natur. Ved å ivareta naturmangfoldet vil vi bidra til at også fremtidige generasjoner vil få muligheten til å skape verdier av Karmøys natur, både på land og i vann. Videre viser handlingsplanen at vi må bidra til at dagens bruk av naturen er bærekraftig, hindre at arter og naturtyper utryddes og videreføre arbeidet med å ta vare på mest mulig av Norges natur.

Kommunedelplan

Ifølge plan- og bygningsloven § 11-1 skal alle kommuner ha en kommuneplan. Den skal bestå av en arealdel og samfunnsdel med handlingsdel. Kommuneplanen kan videre utdypes igjennom kommunedelplaner. Det skilles mellom to former for kommunedelplaner:

1. Kommunedelplaner for temaer (kommune-samfunnet) og virksomhetsområder (kommune-organisasjonen).
2. Kommunedelplaner for deler av kommunens område (arealbruk i avgrensede geografiske områder innunder arealdelen).

Kommunedelplanen for naturmangfold faller inn i kategorien for kommunedelplaner for temaer og virksomhetsområder. Plan- og bygningslovens § 11-2 sier at kommunedelplaner for temaer og virksomhetsområder skal ha en handlingsdel. En handlingsdel viser hvordan kommunedelplanen skal følges opp de neste fire år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig.

Når en utarbeider eller reviderer kommunedelplaner for temaer og virksomhetsområder, skal man følge de føringer og prosesskrav som gis i plan- og bygningslovens §§ 11-12 til 11-15. Dette betyr blant annet at det er krav om utarbeiding av planprogram.

Lovhjemmel for planprogram

Plan- og bygningsloven § 4.1 sier:

«For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten».

Plan- og bygningsloven § 11.13 sier:

«For kommuneplan skal det utarbeides planprogram etter reglene i § 4-1. Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Planprogrammet fastsettes av kommunestyret. Kommunestyret kan delegere myndigheten i samsvar med kommunelovens regler. Kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, jf. § 4-2 andre ledd».

Det er vanligvis kommunestyret som fastsetter planprogrammet, men ifølge plan- og bygningslovens § 11-13 kan kommunestyret delegere denne myndigheten, jf. kommuneloven § 8. I Karmøy kommune har kommunestyret delegert myndigheten til å legge ut planprogram til formannskapet. I kommunens delegasjonsreglement, vedtatt i kommunestyret 14.12.2020 (KST-sak 165/20), står det blant annet:

«Kommunestyret delegerer til formannskapet å fatte vedtak om planprogram for kommuneplan og kommunedelplaner. Jf. § 11-13».

2. Naturmangfold og mennesker i Karmøy kommune

Karmøy kommune har en variert natur med marine verdier, myr og våtmark, kystlynghei, ferskvann, edelløvskog, landbruksområder, sjøfuglområder med mer. Kommunen har 10 naturreservater som forvaltes av kommunen selv. Naturreservatene består av våtmarker og sjøfuglholmer. Kommunen har også viktige områder for en rekke truede arter. Hubro, åkerrikse, makrellterne, vipe og Norges sørligste krykkjekoloni kan spesielt trekkes frem som eksempler på arter og bestander vi må arbeide hardt for å bevare. Karmøy har også fremmede arter som truer norsk natur. Sitkagran fortrenger all annen vegetasjon og er særlig et problem i kystlyngheiene. Minken ødelegger hele sjøfuglkolonier. Stillehavsøsters fortrenger naturmangfold i strandsonen og truer med å gjøre badeområder utilgjengelige for folk.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold i kommunen varierer. Noen naturområder er nylig kartlagt for naturtyper slik at det finnes god og oppdatert kunnskap, mens andre områder er enten kartlagt for mer enn 10 år siden eller er aldri blitt kartlagt. NiN (Natur i Norge), DN-håndbok 13 og DN-håndbok 19 er kartleggingsmetodene som er brukt i årenes løp. Kartleggingene viser at på land har kommunen blant annet mye kystlynghei, en del naturbeitemark, myrer og noe edelløvskog av stor verdi. I sjøen finnes det viktige tareskoger og ålegrasenger. Ellers viser artskartet til Artsdatabanken at enkeltarter er registrert og kartfestet mange steder i kommunen, men vi har fortsatt for liten oversikt over det totale artsmangfoldet, som for eksempel planter, sopp, moser, lav og insekter. Dette kan sies om både sjeldne og rødlista arter, vanlige arter og fremmede arter.

Med sine ca. 42 000 innbyggere og 230 km² er Karmøy en relativt tettbefolket kommune. Et markant trekk ved Karmøys geografi er den mangfoldige sammensetningen av lokalsenter i alle deler av kommunen; småbyer, tettstedsområder og mindre bygder. Kombinasjonen av lite landareal, høyt folketall og en kompleks senterstruktur, gjør Karmøy til en presskommune. Med presskommune menes det i denne sammenhengen at utviklingen legger press på ubebygde areal i kommunen. Situasjonen som her beskrives, viser at det er behov for en mer systematisk og strukturert tilnærming til arbeidet med å bevare og forvalte naturmangfoldet i kommunen. Kommunedelplan for naturmangfold skal være dokumentet som samordner dette arbeidet.

3. Formål og hensikt med planarbeidet

Planen er kommunens overordnede styringsdokument for arbeidet med bevaring og forvaltning av naturmangfold i Karmøy kommune.

Planens status som kommunedelplan skal sikre et utvidet grunnlag for medvirkning og en større grad av forankring både politisk og administrativt. Den vil sammen med andre kommune planer bli et overordna styringsverktøy for kommunen. Naturmangfoldplanen skal danne grunnlag for kommunens arbeid for å ivareta og oppnå FNs bærekraftsmål nr. 14: Livet i havet, nr. 15: Livet på land. Ved å fokusere på disse to målene og å ivareta natur, vil man også kunne påvirke bærekraftsmål nr. 13, stoppe klimaendringene, i riktig retning. Det kan for eksempel være ved å bevare myrer som lagrer store mengder CO₂. Dette planprogrammet skal styrke medvirkningen i en tidlig fase av planarbeidet, og bidra til en målrettet og forutsigbar planprosess. Et delmål med planprosessen er å skape økt engasjement og interesse for naturmangfold i Karmøy kommune. Dette gjennom en bred medvirkning i en tidlig fase av planarbeidet.

Figur 1. FNs bærekraftsmål nr. 14 og 15 – «Livet i havet» og «Livet på land». Av FNs 17 bærekraftsmål, er det disse som vil bli mest sentrale i kommunedelplanen for naturmangfold. Nr. 13 Stoppe klimaendringene, vil også være aktuelt.

Kommunedelplan for naturmangfold vil ha til hensikt å:

- Være et styringsverktøy og et godt faglig grunnlag for å løfte naturforvaltning i Karmøy kommune.
- Etablere lokal forankring og medvirkning i utvelgelsen av viktige naturområder i kommunen.
- Bidra til at det blir enklere å prioritere bevaring av verdifull natur og unngå negativ påvirkning av naturmangfold.
- Skape mer forutsigbarhet i arealforvaltningen, særlig i saker hvor ulike interesser må avveies.
- Synliggjøre hvordan naturmangfold og økosystemtjenester, både på land og i vann, er en ressurs for kommunen.

[illegible]

Medvirkning

I arbeidet med kommunedelplan for naturmangfold legges det opp til følgende opplegg for medvirkning:

Formelle krav til medvirkning	Lov-hjemmel	Kommentar
Høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram.	Pbl § 11-13	Annonseres i Karmøynytt, Haugesunds avis og på kommunens hjemmeside.
Varsel om oppstart av planarbeid.	Pbl § 11-12	Annonsert samtidig med høring og offentlig ettersyn av planprogrammet.
Høring og offentlig ettersyn av planforslag.	Pbl § 11-14	Annonseres i Karmøynytt, Haugesunds avis og på kommunens hjemmeside.

Andre former for medvirkning	Lov-hjemmel	Kommentar
Folkemøter eller digitale møter med foreninger, lag og organisasjoner	Pbl § 5-1	Annonseres i Haugesunds Avis, Karmøynytt og på kommunens hjemmeside.
Møte/dialog med nabokommuner.	Pbl § 5-1	Planarbeidet er god mulighet for dialog mellom nabokommuner om regionale saker og problemstillinger.

5. Kommunedelplanens agenda

Den endelige kommunedelplanen vil omtale følgende punkter:

1. Status og kunnskap om naturmangfold pr. i dag og eventuelle fremtidige behov for utredninger og kartlegginger.
2. De viktigste utfordringene som naturmangfoldet i Karmøy står overfor.
3. Overordnede og lokale målsettinger for fremtidens naturmangfold og arbeid i kommunen.
4. Spesielle fokusområder hvor kommunen kan gjøre politiske valg.
5. Handlingsplan som omhandler både konkrete tiltak, og de viktigste strategiene og temaene som det skal jobbes med i planperioden.

Fokusområder med ulike alternativer

Planen legger opp til noen fokusområder. Dette er tema hvor kommunen selv kan avgjøre hvordan kommunen behandler saker i fremtiden. De er som følger:

- Karmøy kommune er en stor grunneier. Hva ønsker kommunen at man bruker egne eiendommer innenfor LNF-områder til? Landbruk, naturmangfold eller friluftsliv?
- Karmøy har sårbare naturområder som i større eller mindre grad påvirkes negativt av friluftsliv. Hvordan skal kommunen arbeide for å kombinere disse to interessene?
- Karmøy kommune har mange grøntområder. Er det grøntområder hvor naturmangfold skal prioriteres? Er det ønskelig med etablering av blomstereng på kommunale plener?
- Karmøys mange bekker er forurensset av kloakk og gjødsel fra landbruk. I tillegg er mange av bekkene kanalisert og biologisk mangfold er sterkt redusert. Hvordan skal kommunen arbeide for å oppfylle vannforskriftens krav om et godt eller svært godt vannmiljø?
- Myrer er svært viktige for å hindre flom, lagre CO₂ og for biologisk mangfold. Myrene er utsatt for utbyggingspress. Hvordan skal kommunen forvalte myrarealer i fremtiden?
- Klimaendringer vil føre til endringer i Karmøynaturen. Mer nedbør på kortere tid, økt temperatur og vekstsesong, samt havnivåstigning er de viktigste endringene. Hvordan skal kommunen best mulig forvalte naturen slik at den er robust nok til å tilpasse seg de endringene vi allerede opplever, og som vil forsterkes i fremtiden?

Listen er ikke uttømmende.

Behov for utredninger

Kommunedelplanen legger ikke opp til noen utredninger i selve planarbeidet. Det er imidlertid en del av planens arbeid å avdekke kunnskapsmangler innen naturmangfoldet. Det er naturlig at det i handlingsplanen vil bli synliggjort hvilke kartlegginger og utredninger det er behov for i fremtiden.